

OCENE – POROČILA

SIMPL

Marie-Aude Murail, *Simpl*. Prevod: Mojca Medvedšek. Založba Miš, 2013

Marie-Aude Murail, ena vodilnih francoskih mladinskih pisateljic, je napisala več kot osemdeset del za otroke in mladino in je za svoja dela prejela številne domače in mednarodne nagrade. Do nedavno skorajda neznano ime v slovenskem prostoru so slovenski bralci spoznali s prevodoma dveh odličnih romanov, ki ju je leta 2013 izdala Založba Miš. *Oh, Boy!* (prvič izdan leta 2000) vzame pod drobnogled usodo treh sirot, ki v strahu pred institucionaliziranim varstvom z neverjetno voljo in vztrajnostjo iščejo svojega skrbnika, in *Simpl* (prvič izdan leta 2004), razkrivajoč usodo umsko zaostalega dvaindvajsetletnika in njegovega najstniškega brata, ki si vztrajno prizadeva, da bi brata obvaroval psihiatrične bolnišnice in mu omogočil varno in toplo zatočišče.

V obeh romanih se torej bralcu odstira svet sirot, zapuščenih otrok in mladostnikov, ki si morajo z lastno iznajdljivostjo, pogumom in pametjo poiskati dom. Njihova prihodnost ves čas visi na nitki; zdi se, da jih vrtljak življenja, v katerem igrajo glavno vlogo pogosto nedorasli in neodgovorni odrasli, vzgojno–varstveni sistem in muhavost usode, sooča s skrajnostmi, ki jim ne bodo kos.

Obe zgodbi pa sledita še eni izraziti rdeči niti. Avtorica sooča vrsto nenormativnih (t. i. drugačnih) stanj (telesne in duševne bolezni, homoseksualnost, nadpovprečna inteligentnost itd.) z zu-

nanjimi dejavniki, ki se na trk odzivajo na samosvoje načine, od sprejetosti, podpore in tolažbe do odpora in strahu, ki pa se tu in tam iztečeta v bolj pomirjujočo smer. Raznovrstna in večplastna dinamika odnosov je ubesedena poglobljeno in z izjemnim občutkom za otroški in mladostniški notranji svet. Če je *Oh, boy!* namenjen mlajši publikii, pa je *Simpl* že *crossover* roman, saj ima najmlajši protagonist, Simplov mlajši brat Kleber, sedemnajst let.

Pravo presenečenje obeh romanov je mojstrsko manevriranje med tragiko in komiko, saj je meja med solzami in smehom zabrisana do te mere, da v prepletu čustvenih stanj dve skrajnosti postajata dva izraza istega obraza. Intenzivnost, ki jo prinaša to zlitje, vzdržuje suspenz na najvišjem nivoju. Tu gre *Simpl* vsekakor precej dlje; osrednja figura, duševno prizadeti Simpl, ki funkcionira na ravni triletnega otroka, svoja čustvovanja, razmišljanja in reakcije na zunanje dražljaje vzpostavlja na nedoumljivo neposreden način. Pri tem igra ključno vlogo gospod Zajko, oživljena plišasta igrača, ki je sprva Simplov edini sogovornik in prijatelj. Gospod Zajko simbolno predstavlja družbeno odklanjanje; Simpl ne ustreza splošno sprejetim kriterijem »normalnosti«, zato se mora zadovoljiti z družbo bitja, ki to v resnici sploh ni. Gospod Zajko pa ni zgolj Simplov vdani zaupnik, celo nasprotno, s svojo adrenalinsko, raziskovalno in eksperimentalno žilico ušpiči v družbi s svojim »pajdašem« lumparije, ki so v večini primerov prave tempirane bombe. Zajec je torej Simplov

glas v svetu, ki (pogosto skozi igro vlog) povsem jasno reflektira fantovo zapuščenost in stisko ob ponovnem pristanku v psihiatrični bolnišnici:

Simpl je dvignil oči, modre oči, iz katerih je izginila svetloba.

»Gremo,« je rekel mehanično. »Tukaj nobenega ne maram.«

Ko je hotel zapustiti sobo, se je Klebru zdelo, da so nekoga pozabili. Ustavil se je na vratih. »Ne boš vzal gospoda Zajka?«

»Ne.«

»Kje pa je?«

Simpl je šel naravnost k nočni omarici, odprl predal in vzal ven igračo. Podal jo je svojemu bratu. Zahra je kriknila. Zajec ni imel več oči.

»Kaj si naredil?« je vzkliknil Kleber.

»Gospod Zajko noče videti tega.«

Simpl in gospod Zajko sta nerazdružljiva in neprekosljiva in v razpuščeni družbi zabave želnih študentov (kjer po hecnem naključju pristaneta brata) vse prej kot razumljiva. Čeprav se ta radoživa skupnost nanju odziva s šokom, nejevoljo ali celo odporom, pa se to hladno vzdušje, sicer mukoma, postopno topli in prehaja v bolj sproščeno interakcijo. K temu v veliki meri pripomorejo prisrnknjene pogruntavščine neuničljivega tandema, ki razgaljajo najbolj intimne vezi med vpletenimi. Odnosi, poprej po večini iztirjeni, najdejo tako iskano udomačitev, le-ta pa s svojo varnostjo končno zagotovi dom. To potrdi tudi t. i. Zajkova »smrt«, ki dokončno vzpostavi ravnovesje.

V popolnem soglasju z miselnim razgibavanjem živi tudi neukročeno sočen jezik; brez pomisleka zavzema najbolj drzne in nepričakovane lege in je ti-sti, ki ob spremljavi situacijske komike zagotavlja smeh do solz:

»Si kupil zlati babalu?«

»Zlati ba ... pa kaj je to? Zakaj tako govoriš?«

»To je en drug jezik,« je prijazno razložil Simpl. »Govorim en drug jezik. Zlati babalu je hrustljavi kruh.«

»Ne, ne,« je odločno rekel Kleber. »Govori normalno. Počen si, in že to je čisto dovolj.«

»O, grda fijula.«

Kleber se je zakrohotal. Najbolje je bilo pustiti, da ga mine. Simpl se bo že umiril. /.../

»Jaz bom tudi govoril kak drug jezik,« se je odločil Enzo. »Simpl, mi podaš tasalko?«

»Kaj je to?« je vprašal Simpl.

»Mislim sem, da govoriš en drug jezik ...«

»Ja, ampak ni isti kot tvoj.«

»Tasalka je solata. Tine, vzemi si tasalko in nato mi jo fučni.«

»Okej,« je rekel Tine, »ampak fučni mi zlati babalu.«

Ob koncu kosila so Tinetu in Enzu od sme-ha tekle solze, Aria pa si je s pestjo mašila usta in se zvižala.

»Okej, to se da početi nekaj časa,« je rekel Emanuel. »Na dolgi rok je pa zajebano.«

»O, grda fijula.«

Sporočilo kot neonski napis utripa v temi: najpomembnejše svari v življenju so preproste, neobremenjene z družbenimi vzorci, miselnimi koncepti in dilemami. Pravica do razumevanja, sprejemanja, zatočišča, doma, pravica do ljubezni – vse to je ... *simpl* (preprosto, enostavno).

Kristina Picco

ZASTRUPLENE BESEDE

Maite Carranza, *Zastrupljene besede.*

Prevod: Veronika Rot. Založba Miš, 2014

Čeprav je spolno nasilje nad otroki in mladostniki v zadnjem času precej pogosta tema v mladinski književnosti, se vendarle zdi, da ni nikoli dovolj pre-gnetena in osvetljena. Večkrat nagrajeni